

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-1295

22.12.2021

Havtrygd Gjensidig Forsikring

Lystbåt/fiskebåt

Tap av båt – kunnskapstidspunktet – fal. § 8-5.

Sikrede inngikk avtale om å kjøpe båt av selger i mars 2017. Sikrede hentet båten 24.5.17 og oppdaget i perioden frem til september 2017 at flere arbeider som sikrede mente selger skulle utføre før levering, ikke var foretatt. Selger hentet senere båten, og ifølge sikrede ble det ikke innhentet samtykke til dette i forkant. Sikrede la da til grunn at båten hadde blitt hentet for å ferdigstille de oppgraderingene/utbedringene som partene hadde diskutert. Selger utførte arbeider på båten, og det oppstod tvist med sikrede om vederlaget. Sikrede tok deretter ut stevning i saken den 7.6.19. Tingretten slo fast i dom 25.3.20 at selger ikke hadde rett på vederlag, og at det derfor ikke forelå tilbakeholdsrett. Selger nektet å utlevere båten og var ikke å oppdrive da namsmannen dro for å hente båten 19.6.20. Sikrede fremsatte krav om dekning fra forsikringsselskapet 29.6.20. Selskapet avslo dekning 22.1.21 under henvisning til at kravet var for sent meldt, jf. fal. § 8-5 første ledd. Nemnda kom til at meldefristen var oversittet.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for tyveri av båt og spørsmålet om meldefristen i fal. § 8-5 første ledd er oversittet.

Sikrede har forsikring med følgende dekning:

Kapittel 2 Hva forsikringen omfatter – endring av faren

§ 2-1 Hva forsikringen omfatter – farefeltet

Forsikringen omfatter, med de unntak som er nevnt nedenfor, tap oppstått i direkte tilknytning til bruken av forsikringsgjenstanden, når denne i forsikringstiden plutselig og uforutsett rammes av en fare.

(...)

Sikrede inngikk avtale om å kjøpe en båt fra selger i mars 2017. Sikrede hentet båten den 24.5.17 og la den i fortøyning på Y. frem til september 2017. Sikrede oppdaget i denne perioden at flere arbeider som sikrede mente selger skulle utføre på båten før levering ikke var foretatt og informerte selger om dette.

Ifølge sikrede lot utbedringene/og eller oppgraderingene vente på seg, og etter flere purringer ble båten flyttet til et servicesenter på Ø. med plan om at verkstedet kunne utføre de aktuelle arbeidene for selgers regning.

Selger hentet båten fra Ø. og kjørte den til Å. hvor han driver sin virksomhet. Ifølge sikrede ble det ikke innhentet samtykke fra sikrede i forkant til å hente båten. Sikrede la til grunn at båten hadde blitt hentet for å ferdigstille de oppgraderingene/utbedringene som partene hadde diskutert. Sikrede har forklart at han på dette tidspunktet ikke hadde noen holdepunkter eller mistanke om at båten ikke ville bli levert tilbake.

Selger utførte deretter arbeider på båten, og det oppstod tvist om vederlaget. Sikrede mente båten ikke var i kontraktsmessig stand, mens selger mente det var gjort oppgraderinger som ga rett på ekstra betaling og utøvde tilbakeholdsrett i båten.

Det oppstod tvist mellom sikrede og selger. Sikrede tok ut stevning i saken den 7.6.19. Tingretten slo fast i dom den 25.3.20 at selger ikke hadde rett på vederlag, og at det derfor ikke forelå tilbakeholdsrett.

Selger nektet å utlevere båten samtidig som han nektet å opplyse namsmannen om hvor båten befant seg. Namsmannen dro for å hente båten den 19.6.20, men båten var ikke å oppdrive.

Den 29.6.20 fremsatte sikrede krav om dekning fra forsikringsselskapet. Selskapet avsto dekning den 22.1.21 under henvisning til at kravet var foreldet, jf. fal. § 8-5 første ledd. Selskapet viste til at forholdet fant sted i desember 2017, men ble først meldt den 29.6.20.

Sikrede brakte deretter saken inn til Finansklagenemnda den 10.6.21.

Sikrede krever dekning for tyveri av båten og anfører at fristen i fal. § 8-5 første ledd ikke er oversittet. Sikrede hadde først positiv kunnskap om det forhold som begrunnet forsikringskravet etter at selger nektet å etterkomme tingrettens rettskraftige dom. Det kreves positiv kunnskap, og fristen starter ikke å løpe før slik kunnskap kan konstateres. Videre mener sikrede at kunnskapskravet knytter seg til de faktiske forhold som medfører at det foreligger et krav om forsikringsdekning. Før det foreligger slik kunnskap, har ikke forsikringstaker noen oppfordring til å melde et krav mot forsikringsselskapet.

Sikrede mener at det forelå positiv kunnskap tidligst da den sivilrettslige dommen av 25.3.20 ikke ble respektert av selger. Det var først da sikrede fikk positiv kunnskap om at båten ikke ville bli tilbakelevert i tråd med den rettskraftige dommen at meldefristen begynte å løpe. Det var på dette tidspunktet sikrede fikk kunnskap om at båten ble holdt skjult for namsmyndighetene, og forholdet fikk karakter av å være tyveri. Før dette tidspunktet hadde ikke sikrede kunnskap om forhold som tilsa at båten måtte erklæres som "tapt". Sikrede har også vist til LB-2006-45067, FinKN 2021-272 og FSN-7087.

Selskapet avviser ansvar og anfører at meldefristen i fal. § 8-5 første ledd er oversittet. De "faktiske omstendigheter" i denne saken er at selger fjernet fartøyet fra servicesenteret på Ø., og dette hadde sikrede kunnskap om allerede i desember 2017. Selskapet mener at sikrede derfor skulle meldt om dette til selskapet uten ugrunnet opphold, og under enhver omstendighet senest i desember 2018.

Selskapet mener at sikrede uansett hadde grunn til å melde fra til selskapet uten ugrunnet opphold etter at det ble tatt ut stevning mot selger den 7.6.19. Den aller siste frist for sikrede til å melde fra til selskapet var da senest innen den 7.6.20.

Selskapet er ikke enig i at sikrede først fikk positiv kunnskap om det forhold som begrunner kravet da selger nektet å etterkomme tingrettens rettskraftige dom. Selskapet mener en rettsvillfarelse på dette punkt er uten betydning. Videre mener selskapet at dette må karakteriseres som sikredes "manglende kunnskap om at de inntrufne faktiske omstendigheter gir ham krav på dekning", jf. NOU: 1987:24 s. 179. Slik manglende kunnskap er "uten betydning".

Selskapet avviser at LB-2006-45067, FinKN 2021-272 og FSN 7087 er relevante i denne saken. Hvilket straffebud denne bemektigelsen til selger eventuelt rammes av er uten betydning.

Selskapet har også vist til at Finansklagenemnda må legge til grunn tidsnære bevis i saken, og ikke nye og motstridende opplysninger fra sikrede, jf. HR-2018-1189-A premiss 57. Videre mener

selskapet at sikrede allerede hadde kunnskap om forholdene som begrunner kravet i september/desember 2017. Selskapet har også vist til FKN 2010-184 og FSN 4144.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om meldefristen i fal. § 8-5 første ledd er oversittet.

Fal. § 8-5 er inntatt i forsikringsbeviset med følgende ordlyd:

§ 8-5. (frist for å gi melding om forsikringstilfellet og for å foreta rettslige skritt)

Sikrede mister retten til erstatning dersom kravet ikke er meldt selskapet innen ett år etter at sikrede fikk kunnskap om de forhold som begrunner det.

Bestemmelsen sier at sikrede mister retten til erstatning dersom kravet ikke er meldt selskapet "innen ett år" etter at sikrede fikk "kunnskap" om "de forhold som begrunner det". Ordlyden "kunnskap" tilsier at sikrede må ha hatt positiv kunnskap, og at det ikke er tilstrekkelig at sikrede burde hatt kunnskap om de forhold som begrunner kravet. Kravet mot selskapet oppstår normalt når forsikringstilfellet inntreffer. Det er imidlertid ikke kunnskap om forsikringstilfellet som er avgjørende, men kunnskap om de forhold som begrunner kravet.

Sikredes forsikring har følgende dekning:

Kapittel 2 Hva forsikringen omfatter – endring av faren

§ 2-1 Hva forsikringen omfatter – farefeltet

Forsikringen omfatter, med de unntak som er nevnt nedenfor, tap oppstått i direkte tilknytning til bruken av forsikringsgjenstanden, når denne i forsikringstiden plutselig og uforutsett rammes av en fare.

(...)

Forsikringen er her beskrevet som et "faren rammet" prinsipp ved at den omfatter enhver plutselig og uforutsett fare som rammer den forsikrede gjenstanden. Bestemmelsen er hentet fra Nordisk Sjøforsikringsplan § 2-11. Motivene Section 2 - NordicPlan: til denne bestemmelsen sier:

1 refers to the insured interest being struck by an insured peril. It does not refer to the insured object, which is usually a vessel, being struck. In the case of hull and hull related insurances, this means that actual damage to the vessel need not occur during the insurance period. It is sufficient that the operation of the peril has advanced to a stage which makes future loss of the kind covered by the relevant insurance contract almost inevitable unless extraordinary preventive measures are taken. There are many practical examples where this can occur. A vessel may run aground or be stuck in ice without being damaged in one insurance period, but may suffer damage as a consequence in the next. If a vessel is captured by pirates, it might not suffer actual physical damage until long after the date of capture during a new insurance period. Or a vessel might be blocked in a harbour by war perils and become a total loss as provided for in Cl. 15-12 after 12 months has elapsed by which time the insurance contract on risk at the time the blocking commenced will have expired. In all of these cases it is obvious that the peril has struck at the time the insured peril has materialized to the extent of creating the critical situation, and all losses flowing from that situation must be covered by the insurance contract on risk at that time.

The examples illustrate that the word "strike" presumes some kind of activity from the peril. This means that the general risk that a peril represents must have produced some concrete and specific result. A natural point of reference and the earliest point at which a peril can be said to have struck in the kind of open cases that fall within the main rule, is provided by the rules in Cl. 3-30 and Cl. 4-7. The assured's duty to do what is reasonably possible to minimise or prevent loss arises when "...a casualty threatens to occur or has occurred", Cl. 3-30. Similarly Cl. 4-7, which imposes upon the insurer an obligation to pay the costs of extraordinary measures taken to minimise or prevent loss in accordance with Clauses 4-8 to 4-12, applies when "a casualty has occurred or threatens to occur". The extent of the threat, that is the degree of danger required, is similar to that necessary to justify a general average act or salvage operation. There must be an imminent danger that loss covered by the insurance in question will arise, and the situation must be so acute that loss can only be avoided by extraordinary measures.

Det er altså ikke selve tyveriet som utløser selskapets ansvar, men situasjonen når risikoen for tyveri er så prekær at det ikke kan avverges med ordinære tiltak.

Ifølge sakens opplysninger hadde sikrede kunnskap om at båten ble hentet av selgeren uten sikredes samtykke på servicesenteret på Ø. en gang mellom september og desember 2017. Selskapet har vist til at sikrede på dette tidspunktet hadde kunnskap om at selger urettmessig hadde fjernet båten fra servicesenteret på Ø. I desember 2017 var det imidlertid uklart for sikrede hvorfor selger hadde hentet båten, og om sikrede ville få båten tilbake. Sikrede hadde derfor ikke grunnlag for å sette i verk noen ekstraordinære tiltak for å få båten tilbake. Det fremgår av sakens opplysninger at selger utførte arbeider på båten, og at det også oppstod tvist om vederlaget. Sikrede mente at båten ikke var i kontraktsmessig stand, mens selgeren mente det var gjort oppgraderinger som ga rett på ekstra betaling og utøvde tilbakeholdsrett i båten. Det er uklart for nemnda når sikrede ble klar over at selgeren ikke ville levere båten tilbake, men nemnda mener at denne kunnskapen forelå en tid før stevning. Når sikrede mener selgeren urettmessig holder båten tilbake, mener nemnda den generelle risikoen for tyveri har materialisert seg til en situasjon hvor risikoen for at selgeren urettmessig vil ta båten er nærliggende. Uansett må en stevning med krav om å få båten utlevert regnes som et slikt ekstraordinært tiltak motivene snakker om, slik at faren i hvert fall rammet da stevningen ble innlevert den 7.6.19. Ettårsfristen i fal. § 8-5 begynte derfor senest å løpe på dette tidspunktet. Fristen for å melde kravet til selskapet var etter dette den 7.6.20. Sikrede meldte kravet til selskapet den 29.6.20, og har da oversittet meldefristen i fal. § 8-5 første ledd.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Johannes Straume (næringsrepresentant).